

Leena Tokila

ICEE (International Committee for Exhibitions & Exchange) konferenssi Berliinissä 23.-26.10.2011 teemana Go International! The Challenge of Creating International Exhibitions

Konferenssi järjestettiin Deutsches Historisches Museumissa aivan Berliinin museosaaren kupeessa. Konferenssiin osallistui 70 henkilöä, Suomesta osallistujia oli seitsemän.

Konferenssin ohjelmaan oli sijoitettu useita mahdollisuuksia tutustua berliiniläisiin museoihin ja museoiden näyttelytoimintaan. Tutustuin mm. kymmenen vuotta sitten avattuun Juutalaismuseoon (Jüdisches Museum Berlin), jossa on aloitettu näyttelyiden uudistamisprojekti. Museorakennuksen erityinen arkkitehtuuri ja näyttelyiden sijoittaminen rakennukseen on koettu ongelmalliseksi, joten näyttelyiden uudistustyö on vaativat projekti. Museon vaihtuvien näyttelyiden tilassa oli nykytaidetta. Tähän näyttelyyn oli tutustunut 150-200 vierailijaa päivässä, kun aikaisimmissa näyttelyissä on käynyt 300-400 vierailijaa. Selvä lasku kävijämäärissä pohditutti näyttelyn kuraattoreita, nykytaide ei kiinnosta yleisöä nimenomaan tässä museossa, käynnillä on toisenlaiset tavoitteet. Deutsche Guggenheimissa oli juuri meneillään näyttelyvaihto, joten en päässyt tutustumaan tähän vuonna 2007 avattuun Guggenheim -satelliittiin.

Keynote-puheenvuorossa Han Meeter Reinwardt Academiasta Amsterdamista käsitteli näyttelyiden tekoa professiona. Lisäksi esiteltiin ajankohtaisia ja innovatiivisia hankkeita (esim. kokoelmien liikkuvuutta, Eremitaasin kiertonäyttelytoimintaa sekä Thinking aloud – menetelmän käyttöä Museoliiton Näyttelycafessa Espoon kaupunginmuseon Ötzi-näyttelyssä). Mats Widbom kertoi Maailman kulttuurien museosta (Göteborg), jonka toiminnassa korostuu osallistuvuus, sosiaalisen media hyödyntäminen ja nuorten kävijöiden suuri osuus: museon vierailijoista 60% on 16-29 -vuotiaita.

Yksi kiinnostavimmista puheenvuoroista oli Stiftung Preussischer Kulturbesitz:in puheenjohtaja, professori Hermann Parzingerin esitys Berliinin museosaaren ja Humbolt-Forumien kehittämisestä. Museosaarella on meneillään merkittäviä rakennushankkeita kokonaisuuden kehittämiseksi, mm. museoiden suuri yhteinen sisääntulorakennus. Lisäksi kaikki saaren rakennukset yhdistetään maanalaisilla gallerioilla. Vastapäätä museosaarta rakennetaan suuri kulttuurin ja tieteen keskus, johon tulee myös kirjasto. Tämä Humbolt-Forum rakennetaan paikalle, jolla sijaitisi aikoinaan kuninkaallinen palatsi. Keskus rakennetaan kuninkaanlinnan mukaan ja siinä yhdistyvät taide, museot ja tutkimus. Keskukseen tulevat Stiftung Preussischer Kulturbesitz /Berliinin valtiolliset museot, Humboldt-yliopisto ja Berliinin keskuskirjasto. Yhtenä erityisenä tavoitteena on tuoda Euroopan ulkopuoliset museokokoelmat Berliinin keskustaan. Näiden ei-eurooppalaisten kokoelmien esittelyä on mietitty paljon, mukana suunnittelussa on myös skenografeja ja monia kansainvälisiä asiantuntijoita. Nykyisin kokoelmat sijaitsevat Berliinin Dalemissa. Globalisaatio näkyy Berliinissä ja sitä halutaan korostaa ottamalla siirtolaisia mukaan projektiin. Tällä strategialla on voitu vakuuttaa myös poliitikkoja suuren hankkeen merkityksestä, jonka tavoitteena on yhdistää kulttuuria, museoita, taidetta ja tutkimusta.

Neues Museumiin kunnostus oli saatu valmiiksi ja sodassa vaurioituneet tilat on saatu kunnostettua tai rakennettua uudelleen. Yleisön kiinnostus Neues Museumiin on ollut suurta ja on käyty paljon keskustelua siitä, minkälaiseen asuun museot tilat pitäisi kunnostaa.

Koko suuren projektin rahoitus tulee hallitukselta, ja aikataulu on tämän vuoksi pitkä. Parzingerin mukaan on kuitenkin olennaista on saada kaikki kohteet mukaan projektiin, vaikka aikaa kuluisikin 40 vuotta. Myös julkista varainkeruuta tarvitaan museoiden rahoittamiseen. Erityistä näyttelyrahoitusta ei ole erikseen, vaan museoiden pitää saada sponsoreita. Kaikki museot tekevät tutkimusta, mutta niillä ei ole erikseen tähän rahoitusta, vaan tarvitaan ulkopuolista rahaa. Museot tekevät paljon kaivauksia, mutta löydettyjä esineitä ei tuoda Saksaan historiallisista syistä.

Konferenssin päätti Marketplace of Exhibitions eli mahdollisuus kaupata omia kiertonäyttelyitä kollegoille. Kukaan esittelijä joutui lyhyessä ajassa nopeasti esittelemään omia tuotteitaan, tosin kauppaa oli käyty jo koko konferenssin ajan kollegoiden kanssa keskustellen. ICEE on miettinyt konferenssin ohjelman tarkasti ja lyhyelle esittelysessiolle on perustelunsa, mutta toisaalta osa osallistujista oli tullut Berliiniin vai tätä iltapäivää varten. Lyhyessä ajassa oli mahdollisuus saada kuvaa eurooppalaisista kiertonäyttelyistä ja näyttelytrendeistä, mutta mikäli aikaa olisi ollut enemmän, olisi anti ollut vielä parempi.